

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

SUB SEMNUL VIITORULUI

Zilele acestui decembrie se constituie pentru întreaga noastră națiune într-o perioadă de concentrare a tuturor energiilor în vederea îndeplinirii planului pe primul an al cincinalului și, în același timp, a pregătirii salutarilor valorice pe care trebuie să-l reprezinte noul an. Principalele foruri ale democrației muncitorești revoluționare care și-au desfășurat lucrările în săptămânile trecute au cîntărit faptele de muncă ale anului ce se încheie, au așezat în programele lor imediat viitorul imediat. Cuvîntările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în aceste foruri, au valoarea inestimabilă a unor chemări vizionare la revoluționarea intrinsecă a activității de creație materială și spirituală, dublate de analiza lucidă, de înaltă competență, a cauzelor și metodelor de acțiune. Apelul la construcția viitorului prin asumarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale capătă astfel puterea unei devize de viață și de muncă. „Poporul nostru a demonstrat de-a lungul zecilor și zecilor de ani că dispune de forța științifică și culturală și de capacitatea de a înțelege nou. Acum este necesar să demonstrăm puterea că ne angajăm cu toate forțele în noua revoluție tehnico-științifică, în noua revoluție agrară, în noua revoluție de dezvoltare a societății noastre socialiste” — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Iată, asadar, dimensiunea unui act revoluționar ce presupune în primul rînd o mutație semnificativă în planul conștiinței, o schimbare hotărîtoare de mentalitate. Ridicarea gradului de pregătire politică și profesională a fiecărui om pe măsură la o responsabilitate concretă, indiferent la ce nivel, devine un imperativ de maximă stringență. A te autoperfecționa mîndru, a te angaja fără condiții și ezitări în frontul noului, a refuza slăbănele rutine, funcționarismul înseamnă a exprima plenitudinile valemilor moralei revoluționare, comuniste. Obiectivele Congresului al XIII-lea al partidului au primit deja confirmări în îndeplinirile de pînă acum, în transformările umitoare pe scara progresului înregistrate în toate orașele și satele țării. Tocmai ele, aceste îndepliniri, obligă la un efort susținut, amplificat, la o angajare sporită, competență, sub semnul viitorului.

Lucafărul

Despre Patrie, cu bucurie, prin oamenii ei

IN PAGINILE 4-5

COȘBUC

de Ion Lăncrănjan

Coșbuc, mai mult, poate, decât Octavian Goga, era cunoscut în lumea sarelor din toată Transilvania, nu numai în Năsăudul natal, era cunoscut și era iubit, era socotit un purtător de cuvînt al acestei lumi, chiar dacă nu era numit ca atare. Poezia lui era pe buzele tuturor, asta pentru că ea picura lumină în sufletul românului însetat de frumusețe, dînd totodată glas revoltelor pe care era nevoit să le trăiască, vorbind pe limba și pe înțelesul lui, mai alfel parcă, punîndu-i dinainte, ca pe un dar, propria lui bogăție sufletească.

Nu știu, în ce mă privește, cînd am citit pentru prima oară o poezie de George Coșbuc. Nu știu măcar dacă am citit-o sau am auzit-o de la ceilalți frați, în timp ce „o memorizau”, cum se zicea pe atunci. Știu însă că după aceea, după ce am mers eu însuși la școală din sat, am prins dragoste mare față de poezia lui Coșbuc. Toate erau, în „Nunta Zamferei” și în celelalte poezii risipite cu dăruire prin cărțile de școală, exact așa cum erau și pe la noi. Era aceeași lume, dar parcă era alta. Fata din vecini putea să fie vecina noastră. Chiar era, dar parcă arăta alfel, cum nu fusese pînă atunci, cum nu o văzusem eu. Nunta din poezie amintită se asemena cu nunțile care se

Procesele innoitoare ce se petrec în întreaga noastră societate oferă și literaturii contemporane, artele în general, o complexă sursă de inspirație pentru făurirea unor opere care să se înscrie în spațiul cronicii acestor ani eroici. Manifestările din cadrul Cîntării României, lucrările de proză, dramaturgie, poezie care poartă amprenta unui „timp în devenire” sînt tot atâtea argumente ale prezenței scriitorilor din toate generațiile în linia întâi a muncii și creației pentru țară.

Cu gîndul la „tot ce devine în Patrie”, oamenii României socialiste își dedică în același timp vizul și fapta construcției unei lumi a păcii și a colaborării. În Anul Internațional al Păcii, poporul român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul său, a strălucit prestigiul de luptător neobosit pentru dezarmare și pace este recunoscut pe toate meridianele planetei, au oferit lumii înțregii argumente concrete ale voinței noastre de a edifica un viitor ferit de amenințarea unei conflagrații nicioare. Referendumul din noiembrie, apelurile României, ale președintelui său, adresate guvernelor și națiunilor, proiectul viabil al unui program al păcii realizat prin dialog se constituie în tot atâtea manifestări de rezonanță planetară.

Ultimele zile ale acestui an înregistrează deopotrivă activități politice la cel mai înalt nivel, în deplin consens cu politica internă și internațională a partidului și statului nostru. Vizitele de lucru întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în unități economice și de cercetare științifică, de conducătorul partidului nostru o acordă pregătirii exemplare a noului an în întreaga economie românească.

Recenta întîlnire prietenească de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a avut-o cu tovarășul Todor Jivkov reprezintă în calendarul politice al acestui an un moment de o însemnată hotărîtoare în dezvoltarea conștientă, rodnică, multilaterală dintre cele două țări, în întărirea prieteniei dintre popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii.

Fapte și zile din cronica unui sfîrșit de an, rodnic, an ce se așează demn în istoria contemporană a patriei, an ce devine treaptă și fereastră către viitor.

Imaginede la recenta întîlnire prietenească de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu au avut-o cu tovarășul Todor Jivkov

Substanța prozei

Cu toate că anul calendaristic nu și-a închis cercul — și, deci, nici cel literar — se pot trage câteva concluzii, preliminare unui bilanț, despre aparițiile editoriale din 1986. Există cărți cu o semnificație deosebită în biografia autorilor lor, cărți ce limpezesc un drum ori definesc o opțiune, etc. — și altele, cu o pondere specială în orizontul de așteptare, cărți cerute și impuse de momentul în care apar. Semnul sub care se plasa romanul românesc al anului este cel al actualității. O actualitate pe care o înțeleg în sens activ, ca aducere în prezent a problemelor mari de azi și de totdeauna ale istoriei, culturii, mitului, realității. Marile teme sînt singurele capabile să hrănească operele mari. Și pentru noi, cei de azi, marile teme nu devin cele evitate ori tabuzate timp destul de lung. Eminescu este o temă mare și actuală pentru că starea vulcanică a existenței sale — ce se dovedește a fi starea lui esențială — a fost prea mult lăsată sub cenusă uitării. Fiecare epocă, fiecare generație culturală se definește prin Eminescu; generația noastră așteaptă sintezele definitive; nici știința nici literatura nu l-a abordat categoric pe Lucafărul cerului nostru spiritual, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga — iată numai câteva nume mari și actuale din cultura română ce și așteaptă alți specialiști (editorii, mai ales, dar și exegeții, și biografil, și istoricii) și alți creatori capabili să-l revieie în spiritul public, să-l apropie de cititori. Problema țărănească, marile mutații demografice din ultimii ani, chestiunea relațiilor dintre români și populațiile nimerite ori ajunse în vatra comună a poporului român, epocile creșterii și descreșterii istorice și culturale, epocile întemeierii și reîntemeierii — sînt teme pe care literatura l-a abordat mai mereu înaintea științelor, uneori mișcînd inertiile, alteori rămînd singură încorată la marginea ori în miezul lor ca un semn de întrebare dureros de actual.

Aș pune sub semnul actualității în primul rînd romanul lui Paul Anghel, „Zăpezile de-acum un veac”. Anul 1986 ne-a dat cea de-a VIII-a carte a acestui ciclu romanesc, intitulată „Cutremurul”. Paul Anghel nu mai scrie un roman de și despre război; înclăștrarea de forțe de la 1877 a trecut, ca să vorbim în reperiile cronologiei interne a operei, autorul a folosit-o strategii pentru a capta publicul și a-l pune, acum, în fața marilor probleme ale finelui de secol. Nașterea României moderne, iată scopul, cupola în care se va constitui ultima parte a romanului „Zăpezile de-acum un veac”. S-a vorbit de atîtea ori despre valoarea intrinsecă a acestui roman; importanța lui culturală este, încă, demăd de luată în seamă. Paul Anghel mișcă inertii anchilozate, determină focalizarea cercetării istorice pe acest centru nevalgic esențial al devenirii României. Este cea mai importantă carte ce însoțește editia Eminescu — firul roșu conducător al epocii noastre. Ștacheta fiind ridicată alt de sus, demersurile uora de a ne întoarce la instrumentele rudimentare de analiză ale anilor '50 par comice de-a dreptul. Așa cum după Tolstói războaiele napoleoniene n-au mai putut fi analizate fără a se lua în considerație

Nicolae Georgescu

Continuare în pag. a 3-a

SADOVENIANA

Emblematica povestirii

S-a vorbit mult și încă se va mai vorbi despre arta de neegalat a povestitorului Sadoveanu. Timbrul particular al povestirii sale, înghesușul care apasă pe lucruri, blajinitatea tipurilor, caracterul de spovedanie al spunerii comportă o anumită tehnică de discurs care devine inoperabilă pentru oricare alt scriitor. De aceea, așa cum bine remarcă Victor Eftimiu într-o uitată tabletă, el n-a făcut școală, deoarece n-a putut fi imitat. Sunetul secret al artei povestitorului este așezat de prins, dat fiind conformația cu totul specială a acestui tip de povestitor, care se naște o singură dată într-o literatură. Opera sa este, așa cum observa Goga, „o punte de aur între două lumi” menită spre a crea „existenței noastre un acord cu eternitatea”.

Acordul vine desigur și din efectul de perspectivă pe care opera sa îl creează la lectură și ea nu ține neapărat numai de masivitatea operei sau de globalitatea altitudinilor fundamentale ale Lumii românești exprimate de el, cit izvorât din cea dulce complicitate stabilită între cititor și povestitor de-a lungul discursului narativ.

Actul povestirii presupune el însuși un anumit ritual, o anumită ambianță, o anumită dispoziție și stare sufletească, un anumit mod de manifestare. El implică stabilirea unei comuniuni între povestitor și auditor, un anumit cod

ATITUDINI

„Restituirea” folclorului

O dată cu dezvoltarea unor științe umane specializate consacrate creației populare orale — folcloristica, dialectologia, antropologia socio-culturală etc. — și realizarea, în baza a numeroase anchete de teren, efectuate cu mijloace și metode variate, în raport de scopul cercetărilor respective, a unor arhive orale și scrise, se pune, acum, problema transcrierii selective, în cele mai numeroase cazuri și publicării acestor documente.

Nu este întîmplător faptul că un specialist francez în materie, precum J.C. Bouvier, consacra, în cartea sa, *Tradition Orale et Identité Culturelle* (CNRS, 1980), capitolul al IV-lea, răspunsului la două întrebări: „Arhive orale și culegeri de etnolecte: pentru cine?”, pentru ce?” (p. 83 s.u.)

Dacă la aceste întrebări răspunsul „clasic” al majorității folcloriștilor, dialectologilor, etnografilor etc. era „pentru specialiști” (în general, pentru oameni de cultură), perspectivele

Tara păcii

Scria într-o legendă că undeva, departe,
Ar exista o țară cu cel mai blind hotar.
Și noi, copii pe-atuncea, o recitam din carte
Vinnd la țara-aceea cu ape de cleștar.

Se mai spunea n legendă că totu-i armonie
Și-n relief și-n oameni-naintrecu titani,
Iar neînvinșă armă e-o rară omenie
Care topește inimii de cei mai crunți
dușmani.

Scria solemn legenda că hotări Pămîntul
Ca țara, TARA PĂCII să se numească-n veci.
S-o acroatească munca cea rodnică și cîntul,
Iar săbîile dușmane să ruginească-n leci.

Și mai spunea legenda că țara e-o grădină
Cu mirele Consizene și Feți-frumoși-bărbai.
Dar nu știam, pe-atuncea, că munții-i de
lugină

Ne sint chiar frații noștri și se numesc
Carpai!

Constantin Atomii

Vocația afirmării

Nichita Stănescu este unul din principalii inițiatori și constructori ai programului estetic al generației sale. Disimulată sub strălucirea „stărilor de grație” ale poetului, profunzimea inteligenței artistice a „teoreticianului” care și-a dominat nu numai opera, ci și destinul poetic, a fost mai puțin observată de exegeți. Lectura atentă a „vorbirii” sale în proză, demostrează cu prisosință cum la el chipul inspirat al cîntărețului are întotdeauna ca revers, asemenea unei medalii antice, un alt chip, cel meditativ al gînditorului lucid.

Dialectica schimbărilor de stație” ale generațiilor literare ne-a obișnuit cu rupterile mai mult sau mai puțin spectaculoase între artele poetice succesive, tradiția fiind un lung șir de contestații publice și de iubiri secrete.

În cursul firesei al literaturii noastre nihilismul avangardist din presajina celui de-al doilea război mondial, ca și ironia sarcastică și programul programatic al primilor poeți din „generația pierdută” anuntau tocmai o astfel de evoluție în raport cu marea poezie interbelică.

Procesul natural a fost însă întrerupt și deviat de evenimentele care au modificat cursul istoriei — războiul și revoluția. Negativitatea literară și-a pierdut în deceniul șase caracterul dialectic, ea instituind, printr-un embargo asupra tradiției naționale, un adevărat „sol istoric”, abolit abia în deceniul șapte în urma deschiderii ideologice, feră promovate de la tribuna celui de al IX-lea Congres al P.C.R.

Generația care s-a format în atmosfera efervescentă a deceniului șapte, generația '60 avu astfel parte la debuturile sale de un parodox feroc: de a nega prin afirmarea valorii autentice un fals cultural, luptînd de partea adevărului împotriva imposturii agresive. Negativismul cultural al anilor '50, reprezentanții generației '60 i-au opus, în fapt, o dublă afirmare: în mod explicit cea a valorii moștenirii literare, iar implicit cea a propriilor creații ca moștenitoare de drept ale tradițiilor progresiste.

„Între esurile și poezia mea este o legătură foarte strînsă” — spunea Nichita Stănescu, una dintre cele mai lucide conștiințe teoretice ale generației '60. „Eje mă ajută să-mi exprim părerea nu numai despre înaintași ci și despre ideea de poezie în genere. Nimeni nu se naște fără rădăcini. Este un act de demnitate și de sinceritate totodată acela de a-ți recunoaște rădăcinile. Și apoi fiecare generație trebuie să-și afirme într-un fel sau altul legăturile ei individuale cu înaintașii”.

Ruptura cu „programul estetic” al deceniului șase, ca și nevoia de a găsi la înaintași un sprijin și o justificare pentru demersurile lor

Mircea Popa

Continuare în pag. a 7-a

Alexandru Condeescu

Continuare în pag. a 7-a

modul în care sint publicate diferite volume de folclor (culegeri, colecții, antologii etc.), cu privire specială la raportul între creator și editor.

Menționăm, în acest sens, faptul că prima culegere de folclor românesc, publicată în 1852, avea înscris pe foaia de titlu: *Poezii populare*. (cîntice bătrînești), adunate și îndreptate de V. Alecsandri, iar editate în 1866: *Poezii populare ale românilor, adunate și întocmite de Vasile Alecsandri*.

Fără comentarii superflue, este lesne de constatat că fiind vorba de creația populară, priu excelentă anonimă, volumele amintite nu au autor, în mod firesc, menționîndu-se, deesubtitulului, numele culegătorului, al „intocmitorului”, al editorului etc. (această culegere, publicată de „Minerva” în 1971, are, însă, următoarea foaie de titlu: V. Alecsandri, *Poezii populare ale românilor*, Editia îngrijită de D. Murărușu, deși se reproduce, la sfîrșitul prefeței, foaia de titlu a ediției din 1866).

Valeriu Rusu

Continuare în pag. a 2-a

h. zalis

și eu mă preling în trifusa la singurătate Naiv de curios să aflu cum vei rodi

Calătorie

Ți se încurcă privirile Vei spune hai să vorbim să aprindem facul să visăm printre stele Te infășori în privirile mele acru și nostalgic cum îți cuprinde coapsela mă oreste o toamnă Nu mă îndoaie de tine de tine mă tulbur de bruma ochilor de creolele părului de puritatea frâului Răsufu sub balanta sufletului Sint eu ești tu oimindol merajind pe un cimp de roze

Chimie

Îți iei rămas bu peticul de cer imi este martor că orice plecare ne întoarce în noi înșine

Miracolul

Inainte iti vin cotropii de graul aceluiași dascăl la fel de curăț toți fiii Din iubire purced la drum în cadul iubirii își croiesc umana potecă la dară în cring îi inspiră inserarea tot dimineții cîntul ciocirii vesteste mesul intru lumină încrustat în lanul verde de seva glorioasă și iute a fiecăruj cuvînt — chemare a fiecărei seminte surizind

Miracolul

Pune mina la timplă cum te-ai priceput să-mi cercetezi cutia toracică Nimic nu e de neglijat nimic nu lași de o parte tu cea saturată de inventare Doca voi fi copac dacă sint chiar sint o biată lumnică ce ai de gînd cu mine? Clipa trece

Istorie

Te privesc din stea de unghiuri esti focul de tobără al celor care au o singură vîrstă la geamul tău cu perdele strinse s-a aprins lumina și trandafirii lasă o diră de parfum intră în casa ta încopătoare sărutul iubirii pribegii mateloții truverii La urmă cînd în Catedralele muncii nesomnul a prins cripi de havuz eu — solul, purtătorul de steag

aud cum se scaldă în magnolii un fulgar taciturn La ceasul acela din ochii noștri destul — nepotolitul inunda lumea

Solie împlinită

Primește buchetul de vorbe cum alintul iubirii se-nțăină pe buze și nu frînge vocea cără fi pentru că ar fi mai puțin suavă

victoria milescu

Spre iarnă

Oriizontul e roșu un scurt-circuit în eternitate copacii merg împleticindu-se prin zăpadă pină la git fructul lor imi cade în brațe ceața învalua orașul de curcubeie sint din ce în ce mai mulți oameni în gări în metrou, pe stadioane la birouri, în minele de uraniu

pe culoarele editurilor în pietele agro-alimentare cu flori în suflet cu pachete de flori în brațe...

Anotimp

Toamna care trece prin mine cu cit înaintea și cu cit în urmă stropite de vin se agită de orice bucată poate eșă trebuie să fie acum, la sfîrșit strigătul e bine ascuns piedica trasă...

La telefonul de alături

Se vor chema în curînd picăturile de ploaie și petalele trandafirului cu trupul veșnic cu ghimpi aurii planează asupra lor păsări negre și nori diamantini pupilele sint atît de mari incît noaptea se poate întinde în voie printre șuruburi și fire fiecare zi — un câștig dobîndit din greș...

Proiectul Hașdeu

Urmare din pag. a 2-a

titate unilaterala între cultura elvețiană și cea europeană. Același lucru s-ar putea repeta cu alte personalități naționale. S-ar putea spune că seriile acestea nu sint paralele ci sint succesive, se trag una din alta. Parțial lucrurile astfel apar, de vreme ce în fiecare punct al seriei se luminează și cîmpurile de interferențe. Dar tot pe alt, seriile se și diferențiază. Ne întîmpină un aspect aparent paradoxal : o serie este totodată succesivă și paralelă în raport cu alte serii naționale. Oricine ar lua spre examinare paralele ca cele pe care analiza lui Hașdeu ne-ar îngădui să le trasăm, va sesiza că totuși seriile sint ireductibile, că drumurile aceleiași idei sint diferite, paralele chiar. Hașdeu este o personalitate culturală națională europeană ; scrierile lui ne îngăduie să afirmăm că „ideea românească” este „idee europeană” și, invers, „ideea europeană” este idee românească. La sfîrșitul secolului :

al XIX-lea, deci, se putea spune : cine este român este european și este în afară de țagădă (dar nu numai), cu tot coeficientul său de singularitate, se putea considera european. Nu vom putea fi niciodată, cu adevărat europeni în sensul sportor al acestui termen și fenomen, decît asimilînd temeinic opera marilor noștri clasici. Ei reprezintă adevărata noastră fereastră deschisă spre Europa și spre universalitate. Iar adevărata luptă pentru europeanismul culturii române este lupta pentru repunerea în circulație militantă și integrală a marilor noștri clasici. Opera lui Hașdeu, ca a oricărui clasic, este universalul nostru și doar prin ea dobîndim condiția mișcării după legi universale. Imperativul acestei vremi, cu privire la opera lui Hașdeu, este : Restitutio ad integrum !

*) Ediție îngrijită respectiv de Manole Neagoe și Vasile Vetișanu.

Despre Patrie, cu bucurie

ne apropiem de sfîrșitul acestui an cu sentimente de natură să ne întemeteze lumina dreaptă asupra faptelor noastre ; sintem, iată, în măsură să ne estimăm dimensiunea rodnică a ceea ce am năzuit, a ceea ce am izbit și, în fapt, să privim cu încredere și speranță spre orizonturile noului an.

O tradiție de-o incontestabilă originalitate și profunzime face ca viața politică a țării să fie dominată de evenimentele de mare însemnătate, ele inserîndu-se, ca preganță și durată, în ordinea generală a programelor complexe de dezvoltare multilaterală a țării. Cronica deosebit de rodnică a dezbaterilor marilor foruri ale democrației noastre muncitorești-revoluționare a culminat cu legiferarea importantelor documente de către organul suprem legislativ al țării ce și-a deslășurat lucrările în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președinte al Republicii.

În ordinea marilor imperative privitoare la dezvoltarea dinamică și complexă a țării, desfășurarea evenimentelor politice a reluat unitatea de acțiune și faptă a participanților, sintetizînd în acest fel voința integrată a nostru popor de a îndeplini cu abnegație și devotament istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, de a acționa în spirit revoluționar pentru progresul multilateral al țării.

Țara însăși — se poate afirma cu îndreptățit temei — și-a validat direcțiile de dezvoltare pentru anul următor — cel de-al doilea al celui de-al optulea cincinal — apropiindu-se în acest fel aspiratiile de puterea sineizatoare a faptelor. O mărturie de maturitate și demnitate, binefăcătoare prin realism, cutuzătoare prin măzîniță. Se arănoare ora bilanțurilor, noul an poate începe !

DEMOCRAȚIA PRIVIRII

Într-o vreme în care atîtea și atîtea simțuri se scamează — nu și-au făcut un prea multe ori, ei însuși peste măsură de „împovărați” —, cînd o fan-tastică energie se cheltuie pentru „neliniștea” lumii, pentru lumina ei atît de tulburată, cînd acest sfîrșit de veac pare încărîntînd mult prea devreme, cînd atîtea și atîtea sperd cu mult înaintea de dimineață se legănescă în plîns, cînd mugurii lumii par otrăviți iar ignoranța se întinde ca o fiederă prin orașele lumii încrîncenate... cînd prea multe sunt puse pe socoteala cuvîntului.

Să treci prin patie pestingerit cu sentimentul celei mai curate înclînări ! Să străbăți, să vezi, să ascuți, să înnoptezi sub cerul pe care niciodată nu l-ai simțit alt-cumva decît liber și curat !

Cîtă dăruire curge prin venele acestui popor care nu și-a sălăși niciodată rădăcinile ! Nu și-a inventat niciodată istoria. Nu s-a răciat vrednă de trunchiul de har.

Nu încintarea prîpîiți îi va părea nimerită. Să colinzi și bucuria să-ți limpezască întelesurii.

Pentru că, dintotdeauna, spiritele înalte — vreau să spun, cele alese — nu și-au făcut un „ideal” din ideea de a idolatriza, cu emfază sentimentul patriei. Sentimentele acestea nu pot fi „multiplicate” fără noimă și fără har oricît intenția vreunui ori a altora s-ar căzîni să le cuprîndă prin cuvînt „împodobite”, fără rădăcini.

Nu-mi produc decît umire iritată generalizările fortuite, după cum imi sunt străine profesiunile de credință „serobite” și urlătoare, de mărunță atitudine, lipsite, în esență, de elementară coloană vertebrală. În acest sens, ceea ce nu înțeleg — și nici nu am cum să înțeleg „stătuitorii” jalnici din afară — este chiar devenirea noastră intru adevăr : cu multe răspunsuri și izbînzî, fascinant, cu multe întrebări cărora le vom afla și întemeia adevărul pe măsură.

Un popor care și-a propus, și își propune, să-și susțină idealurile prin fapta necontaminată și nepătată, nu poate decît să argumenteze în fața istoriei un model viabil de existență intru frumusețe morală. Avem latitudinea mor-

lă să ne judecăm noi înșine după culețanța ori neapălinirea noastră. Avem raza necesară de a ne (il)lumina sensurile după harul rădăcinilor noastre dintii.

Libertatea privirii : da, cînd existența înseamnă demnitate intru adevăr și faptă. Există în blinda, îndelung revărsată și prea plina lumină a patriei, din oricare anotimp, înfășurat în umire și întimesmat, gîndul nostru bucuros de roade și mai există, ca o descătușare a lui, limpede, speranța.

Oriizontul este, din punctul de vedere al poeziei, nevoia noastră de nostalgie dar, tot el este încorporat în orele/viața pe care le parcursim cu o neisovită putere. A continua o tradiție — cum este aceasta pe care-o moștenim — înseamnă, înainte de toate, a cunoaște în adîncime întelesurile turbătoare spre a le dezvălui virtuțile, mîngîindu-ne sufletul, ocrotînd sensibilitatea. Înseamnă, mai apoi, a construi, după putere și har în spiritul ei, în consens cu țara și adîncimea gîndului întemeietor.

Lucrarea patriei se sprijină organic pe fibrele intime ale tradiției — pietrele de temelie care ne sunt călăuză și far.

LUMINA CEA DE TOATE ZILELE

am recunoscut-o și cu alte prilejuri : orele strîștului de an, cu o nostalgie binefăcătoare, îndeamnă gîndul să se așeze pentru o clipă rememorînd întimplările, cu alte cuvînt, dîndu-le acestora putința de a se privi în limpezimea luminii. Dacă acceptăm de la bun început că încercarea de selecție a acestora nu poate fi decît „parțială” și, fatalmente, subiectivă, n-o facem decît cu sentimentul că (și) în acest fel încercăm o redimensionare a unor orizonturi asupra cărora privirea a avut răgazul să se aplece.

„Ninge. E prima zăpadă a acestui sfîrșit de an și mă gîndesc — dacă, cumva, coincidentele nu-și au și ele rostul și alcătuirea lor — că o astfel de ninsoare, poate mai volentă, biciuia coastele împădurite ale Borșei. Urcasem acolo cu un scop precis dar gîndul că aveam să cobor pentru prima dată într-o mină imi transformase curiozitatea într-o frenezie pe care cel puțin insolitorii mei, minerii, o priveau cu acel calm robust, înțelegător. Preparativele mele în ceea ce privește datele „tehnice” ale zonei nu se dovediseră, acolo, în întunecimea mînerală fără temel, inginerul geolog Dorel Ardelean avusese grijă să mă „blîndească” cu tot felul de „secțiuni” prin zonele de înaintare, ba, mai mult, își rezervase dreptul de a-mi explica „pe viu” alcătuirea interioară a minei. Stau de multe ori și mă întreb de ce oare, dintre atîtea

și atîtea pe care am avut prilejul atînci să le înțeleg, puterea mea de rememorare — dîncolo de concretețea celor întîpîrite în filele carnetului — se oprește asupra oamenilor ? Cu cît înaștam — și începusem să-mi iau în serios menirea mea acolo — încercam să descopăr mișcările oamenilor care-și vedeau de treabă cu un calm greu descrișibil, așa zice cu o bărbăție care nu era cutiși de puțin străină de un suveran orgoliu. Avem să înțeleg : acolo, cuvîntul echipă își pierde sonoritatea obișnuită și capătă temei de lege. Fiecare știe ce are de făcut și o face din instinctul sănătos al celui care înțelege că altfel nu se poate. Minerii știu locul fiecărei pietre, cuvintele lor puțin sint rostite în grabă și șoptit, ochiul se concentrează, ochiul simte mișcarea celui din preajmă, brațul intervine acolo unde și cînd este nevoie, om și uitaj într-o încordare pe care-am numi-o, de nu ne-am speria de vorbele mari, eroică prin frumosa că demitate... În subteran minerii sint altfel decît atunci cînd în șiruri urcă sau coboară pantele pieșele ale minei. Ajunse-mă la gura ultimului metru de înaintare și nu știu de ce dar mi-am dat seama că atunci minerii mă considerau „de-al lor”. Trebuie să se așeze pe masa de lucru, privindu-le și gîndindu-mă la ele de fiecare dată cu o meruă proaspătă nostalgie.

La ieșirea din mină aveam să fiu martorul uneia dintre cele mai simple — prin frumusețe — priveliști : zăpada (de fapt mari bucați de cer) cobora imperială peste singurătatea oamenilor împădurită iar noi o priveam cu o lacrimă copilărească utilă pur și simplu că timpul schimbului se terminase cu bine. La „bază”, maistrul avea să noteze : „depașit planul, nu sint probleme deosebite, schimbul următor poate începe...”

Spre seară am avut bucuria să primesc invitația unui miner și orele pe care le-am petrecut aveam să-mi descrie vezele nervului întocmai ale acestor oameni care, așa cum am mai spus-o, nu se feresc din fața întrebărilor dar nici nu se dau în vînt și vorbească despre viața lor decît cumpănit și simplu.

Avem să-i revăd și nu pot spune că de fiecare dată nu am avut aceeași straniu de simplă bucurie ca și cum mă „contaminasem” eu însumi de firea și alcătuirea lor.

Intr-o altă parte — în Valea Jiului de data asta — avusesem răgazul să cunoșc un om care tocmai se pensiona după patru decenii și ceva de mînerit. Omul, Andrei Colda, volubil, de-o veselie molipsitoare, face parte dintre oamenii despre care spui îndeobște că n-au făcut umbră pămintului de pomanaț iar dacă ceva din viața lui a rodit atînci acele roade se văd și se simt. Început de timpuriu — venit din rădăcini sănătoase și viguroase ale unei familii de miner — cînd încă nu prea știu ce vrei să faci în viață, a pornit-o ca ajutor de miner. Oho, nopțile lui de atunci cînd rămînea alături de cal în mină, întimplările vieții lui de atunci ar putea face substanța inimă a unor pagini meritate ! N-aveam cum să-mi iau o altă meserie — zice maistrul —, e o lege a pămintului de a-ți continua părintii și o lege a ta de a nu da bir cu fugiții ca un „scăpătat”. Ba, mai mult, încă de cînd eram fraged imi plăcea meseria, o simțeam și dacă n-am lepădat-o pînă acum înseamnă că nu s-a lepădat nici ea de mine. Dar maistrul cel mai mult mi place să spună că adevărata lui multumire provine din faptul că de ani buni s-a ocupat de pregătirea minierilor care luau pentru prima dată întinerul de piept. A pregătit generații, oameni și oameni care acum conduc ei înșiși echipe în puncte de lucru importante dar n-are de ce să privească înapoi cu resemnare ori cu tristete. Nu, n-are de ce și-i place să se știe acest lucru.

Oameni, întimplări, destine. Proiecția lor în „realitatea” paginilor de față imi apare ca o șansă de dialog. Memoria îi reține cu fidelitate iar cuvintele nu fac decît să descopere, ele însele, alte și alte alcături la care nu te-ai gîndit niciodată iar dacă ai făcut-o, în nici un caz, cu sentimentul irepresibil al „culpabilității”.

marius c. nica

Tulburarea secunde

Pescarilor din Valea Argovei

Cine tulbură jertfele oceanului ofrande prin care Poetul vine cîntînd să-și purifice setea de nemărginire cum strigă spre oceane fluviul lung... ? Ritual uitat în priveliști cînd vezi oceanului c-un fulger în mină strigă catarge și cere pămînt

unde să triumfe sublimul cuvînt.

Ca-ntr-o baladă

Fugi de lîngă mine Ca-ntr-o frumoasă baladă cu păsări de foc — Stea a norocului mers de Clepsidra pune începutul la loc ! Fugi de lîngă mine dulce prinsoare tăiată de pinii bătrîni. Asuprește-mă, ca o catedrală de harfe pe degetele unei singure miini...

Rană

Aveai indoiala lebedei tandre ce cîntă zăpada etern legămint... Aveai presimțirea deschisă rană dîncolo de șansă și de cuvînt... Tocmai de-aceia Eu am plecat îndurerat ca un melc ce ascunde timpul nemaivăzut și astral, trecerea morții, pe-aci, pe oriunde.

Măștile anilor

Cu strigăt aproape aduce patimi zeleşti pe tărîmul vechilor melancolii. Secrete fîntini prevestesc anotimpul întoarcerii în sine. Cu strigăt ochiul pădurii fură din teritoriul cîmpiei pasărea de azur

ce cîntă peste măștile anilor.

Drum

Strigăt de piatră-i drumul meu răștrînt în peșterile limpezi, din oglindă însă ogîndă-i opă blestemată ; o să pătrundă-n mine doar o dată...

Arcaș

Trupul acesta ingenuchea unei lingă vaste imperii ca-ntr-un joc de crepuscul cu lebede-n balans și peregrin precum zborul pasărei încoronat de vînt și iubire împlinit o săgeată în haina de mire.

Marmură

Marmură de Carrara — ochiul flămînd al singelui, seara...

teatru

t

«Asta-i ciudat»

Un text al lui Miron Radu Paraschivescu devine fondul unui muzical pe scena Casandrei. Muzica (cu accente voci orientate) este semnată de Laurentiu Profeta, iar libretul de Eugen Rotaru. Succesul Operei de trei parale pe scena studentească a inspirat alte promoții, creînd dorința unor noi spectacole totale, în care fiecare tînor să se poată desfășura pe mai multe planuri. Iată deci, că și aici, ca și într-un spectacol de Brecht, se introduce songuri pentru fiecare personaj în parte, caracterizînd capacitatea de visare a fiecăruia, precum și songuri de forță pentru întregul colectiv, cu scopul de a evidenția incapacitatea desprinderii de mediul său a unei anumite categorii sociale, pe care autorul a denumit-o generic ca fiind a „păgubosilor”. Tema „păgubosilor”, care știu să dea, să suferă și să plîndă totă viața, este reluată, pe diferite registre, de Broască sau de Sarpe, de Mangelica sau de Florică. Bălatul de circiumă, interpretat de Teodora Mares, are vervă, spontaneitate, umor. Este un tip de Gavroche pe care victoriezarea acrită îl întuiește și-l conturează cu ușurință. Ideea pantalonilor scurți (retezați) și a ciorapilor care-l

oad întregesc personajul, ni-l fac pe cit de simpatic pe atît de nepuținos să intre în grațiile frumoaselor la care visează toți. Pantomima Floricăci este elaborată cu atenție de Oana Ștefănescu. Măscă albă a chipului pune în valoare expresia și expresivitatea ochilor. Sunetele guturale, exprîmînd umire, teamă sau multumire, însoțesc mușenia personajului. Chiar în imobilitate, plastică corporală a Oanei Ștefănescu realizează o atitudine distinctă, componentă a făcerii grăitoare. Mangelica Mariei Eremia are farmecul și durerea femeii care știe să plîndă, străduindu-se cu efort și cu destule valente să facă față unui personaj complex și greu, în condițiile nematurizării suficiente, ale vârstei ei atît de fragede. Fortînd puțin vocea și capacitatea de distanțare, ea reușește să imprime asprimea, duritatea, neapăsarea sau tristețea hanei vulgare, care nu mai are nimic de cîștigat, dar nici de pierdut odată ce și-a îngemănat viața incertitudinii păgubosilor. Lucian Nută, Claudiu Ștefănescu, Ionel Mihăilescu, Marius Rogojinschi, Angel Rababoc, Cornel Scripcaru, Marius Bîndea se achită de obligațiile impuse de roluri, de optica regizorală a lui Gelu Colceag. Prezențe remarcabile,

cu joc scenic, cu aptitudini evidente, anunțînd dol viitorii actori ai scenei românești : Florin Chiriac și Stefan Lenkisch. Ministrul Alimănescu, alias Florică, Florescu, trece cu dezinvoltură de la ipoteza impecabilului domn în frac la aceea a hotului păgubit (ieșit, de curînd, de la închisoare) luînd partea păgubosilor și salvîndu-i, din dorința amară a răzbunării, din complexitatea tacită a suferinței. Rol de mai mică întîndere, personajul poliștului oferă, totuși, posibilitatea unei certe evoluții : între a fi și a părea, copiii care s-a pretat să cucerască inima unei femeiești oarecare, numai pentru a-și face datoria și a-l prinde pe hoț, se dezvoltă meschin în fața clipă și celui ce s-a dovedit a fi mai ager decît el.

Atîta vreme cît coregrafia slujește ideile piesei, contrapunctînd, nu desoriînd naturalist „scum” și cazul dansului morții), intervenția ei este benefică în spectacol.

Putîm cam lungi, songurile lui Sarpe și Broască trenează pe alocuri, dînd impresia unor cîntece de muzică ușoară. Momentele de grup au dinamism și o linie melodică mai sigură.

E plăcut să constatăm această bucurie nebună a studenților-actori de a face teatru cîntînd, cu tot efortul solicitării vocii necultivate pentru muzică. E plăcut să constatăm că doresc să joace prin toți porii, dăruindu-se scenei cu tot sufletul.

Nu lipsit de causticitate, spectacolul «Asta-i ciudat» va avea o îndestulătoare audiență tînească.

Nicoleta Gherghel

film

f

Documentare

Nu demult a avut loc o manifestare cinematografică bienală competitivă — Zilele filmului științific, excelent organizată de forurile de resort din Pitești, manifestare care a reflectat print-o amplă selecție atît diversitatea tematică a subiectelor, cit și complexitatea mijloacelor artistice utilizate în finalizarea peliculelor realizate de harnicul colectiv de cineastă de la Studioul „Alexandru Sahia”.

Multiplele teme abordate s-au înscris în patru direcții majore de preocupări și anume : informarea științifică generală, educația material-științifică, protecția mediului ambiant și evocarea istorică, inclusiv marcarea unor realizări de referință ale epocii contemporane. Autentice trepte spre universul cunoașterii umane, creațiile cineastilor documentaristi sint argumente majore nu numai pentru informarea publicului spectator, ci și, mai ales, pentru formarea lui, pentru educarea cu mijloacele specifice, din ce în ce mai cizelate, mai convingătoare. Printre profesorii de știință și de cinema de la Studioul „Al. Sahia”, Ion Bostan, maestrul de necontestat al filmului ecologic, pasionat biograf în imagini al Deltei Dunării nu mai poate înceta decît prin tînețea sa entuziastă în

fața frumuseților naturii pe care le surprinde cu o rară eleganță stilistică. Cînd întorește netații și în zbor treceu cormoranii reprezintă două mici capodopere ale genului care invită la meditație și cunoaștere, la reflecție asupra meruului redescoperitelor taine ale naturii imortalizate cu ajutorul aparatului de filmat.

Primul film este de factură poetică, nu fără notații pline de umor, cu mișcări emblematiche surprinse și susținute de muzica din „Lacul lebedelor”, într-un inteligent montaj semnat de Jeni Crăciun.

A doua peliculă, de factură monografică-enciclopedică, cu o informație bogată, prilejuiește un surprinzător portret colectiv al unuia dintre cele mai vechi familii de păsări de pe mamadom.

Circuite refăcute semnat de Mircea Popescu abordează o temă dificilă — microchirurgia pe nerv, în care competența, răbdarea, precizia și dăruirea medicilor salvează și recuperează țefte umane tinere, redîndu-le vieții active. Refacerea circuitelor nervoase periferice distruze în diverse accidente se fac sub microscop, rezultatele operațiilor fiind, la urma urmei, tot atît de spectaculoase ca și coordonatele unui transplant cardiac. Imaginea

rămîne suverană, convingînd mai mult decît o serie de prelegeri de specialitate.

O altă temă aparent aridă, extrasă din domeniul metodelor științifice utilizate de geozitinte este și Tele-deteștia semnată de regizorul Doru Chesu, după un scenariu de Mioara Chesu. Investigînd cu imensele posibilități ale aparatului de filmat cercetarea de la distanță a scoarței pămîntului și a subsolului prin aerofotogrametrie, înregistrări spectrale, cu importante și eficiente rezultate pentru o serie de științe de frontieră, autorii evită cu eleganță capanele didacticismului, încredințînd mai mult imaginii decît comentariului rolul de călăuză într-un laborator științific.

Mediul continuă să filmeze semnat de Ladislav Karda este un omagiu adus lui Gheorghe Marinescu, primul medic român care a utilizat în premieră mondială aparatul de filmat pentru investigații științifice. Exemplu său a fost continuat pînă astăzi cînd înregistrarea cinematografică a devenit un obișnuit instrument de investigație, nu de puțin ori și cineștiții fiind părtași la autentice descoperiri, la detalieri de tehnici, imposibile de analizat prin alte mijloace.

De la Gheorghe Marinescu, la importante descoperiri ale profesorilor Ioan Pop D. Popa sau Gheorghe Olteanu privind valvele artificiale sau operațiile pe ochi se materializează o tradiție căreia cineastii Studioului „Al. Sahia” i-au fost nu numai sirguincioși croniciari, ci și competenți colaboratori.

Călin Stănculescu

prin oamenii ei

SUB STELE, ORDINEA ȘI FASCINAȚIA FIRII

Am pornit atunci din Cluj-Napoca (imi amintesc, era într-o duminică, imediat după prinz) spre Valea Drăganului. Prea puține lucruri știam sau aproape nimic despre ceea ce aveam să văd și mai apoi să înțeleg. Am coborât la bariera și de acolo am urcat pe jos pe firul de asfalt ce șerpuiește pret de vreo șase kilometri până la una din cabanele din Valea Drăganului. Trebuia să încerc să „recuperz” porțiune cu porțiune, pas cu pas, drumul meu. Frinturile de discuții pe care aveam să le leg cu câțiva oameni în preajma cabanei începeau să se „lege”, aproape tot, fără vreo idee anume, ajungeau cu vorba la merlele baraj (mulți dintre ei erau localnici, muncitori fostești sau oameni ai carierelor de foc și de piatră).

S-a întâmplat să fie o noapte înaltă. Zăream prin la mare distanță albia văii. Transcriu din jurnal: zadarnic urlă valurile sub presiunea stîncilor. Am senzația că întregul univers trăiește sub legea miresmei fibrelor de fag și de brad, că apele bătute de ciocane de fier în porții groaznice spintecăți ai stîncilor. Mi se spuseseră că apele care la vale colindă de păstrăvi aurii iar eu încercam să-mi închipui zborul lor mă-tăsos printre pinzele de ozon. Deocamdată — gândindu-mă că sint la zece-cincisprezece kilometri de obiectivul barajului — ceea ce se potrivește cu privirea este de-a dreptul fascinant: o mărăție aspră, orgolioasă. Pe înaltele văi, sub lumina lunii, din loc în loc, (asta însemnând chiar kilometri întregi) zăream fumurile caseilor răsfrânte. O întregă ceremonie, un ritual în care sărbătoarea intră în ordinea firească a fiecărei zile. O procesiune cosmică a jarului de sub vatră, zeci sau sute de vetre, împrăștiate parcă de-o imaginație divină printre fînețele deslăsurilor domoale. Mai sus, încep pădurile...

La picioarele văii de unde înțeleg toate acestea, Valea Drăganului, noaptea țirzu urlă năprasnic, parcă, cu un orgoliu ce-l prevestește sfîrșitul. În curind destulul ei va fi înfrînt, ea își va opri roțile imense de ozon în buza barajului, între pereții aspri ai Fierului și nu își va da seama că, stînd liniștită în perimetrul a 110 milioane metri cubi, va putea atinge pentru prima oară în îndelungată istorie a vieții ei, cu flința ei, cu firisoarele ei de apă cristalină, deaurile pe care colindau până acum numai oamenii munților, numai coloanele verticale ale brazilor... Este pentru prima oară cînd forța ei se va transforma în kilowați și kilowați, ea trebind să suporte cu remanare ideea „fortificării”, ideea unui lac imens.

INSEMĂNĂRI (TARDIVE) DE PE UN (FOST) ȘANTIER

Alături (ca și omul locului) era senza de-a păstra în memorie — fie că aceasta este a documentelor ori cea afectivă — imagini ale devenirii. Imaginea, bunăoară, a Zălăului de azi pornește din istorie, din faptele care au devenit trecut. Cele peste cinci vechi de existență însemnând o tradiție de muncă, un tezaur a cărui mîstere sint idealurile, sentimentele celor de azi. De judecăr Sălaj este legat numele lui Horea din Alibac ori al cărturarilor patrioți Simion Bărnuțiu, Al. Popu-Iliarian. Poți refăcea cu ochii minții urmele dăcărilor și romilor sau drumul cel mare al lui Mihai Viteazul. Ai putea ajunge pînă-n Fildu de Sus, incinat de mărăție și culețană fără seamăn a bisericilor ori a porților de lemn. Oritunde însă, istoria trecută în piatră ori document te va urma ca o beneficiară prezentă, obligându-te la o înțelegere cuprinzătoare, exactă asupra oamenilor și destinelor lor.

Ceea ce urmează sint „fise” (tardive) de pe un fost mare șantier, astăzi, platforma indus-

triată a Zălăului. Fiind tentat să păstreze „realitatea” întipărită în filele carnetului de lucru asta nu înseamnă că nu mă pot întreba, cu nostalgie, care este acum destinul „personajelor” mele... Dialogul există cîtă vreme gîndul poate să rămîna suveran.

Lată, foarte pe scurt, povestea maestrului constructor Teodor Pal. S-a născut în Corabia (Ol) și adevărata lui viață a însemnat și înseamnă șantierul. A trecut, adică, a lucrat pe platforma chimică din Govora, apoi la Constanța pe marile șantiere ale litoralului. De trei ani a venit la Zălău, împreună cu toată familia, soția și cei doi copii. De ce? Pentru că aici este mare nevoie de noi, zice. Noi sintem ființele șantierului. Aici, la Zălău, este, ca să zic așa, ceva absolut spectaculos. Să fie bine înțeles. Este o mare investiție. Investiție în forță și puterea oamenilor de a ridica pe aceste cîmpuri o mare platformă industrială. O investiție a minții de constructor. A curajului lui. Da, așa este. Am simțit că aici trebuia să vin pentru a-mi face din plin datoria și meseria. Vedeti, mi se oferă această șansă. Ce înseamnă, fără definiții, a fi patriot? A avea, în cel mai înalt grad, demnitatea muncii tale. O demnitate sprînjinită pe pricepera și spiritul de sacrificiu al fiecăruia.

SPIRITUL CREATOR ȘI CONȘTIINȚA PACII

Într-un mod ce tine de evidență, perspectiva pe care-o avem față de evenimentele ce se petrec în lumea noastră cea de toate zilele este, ca să spun astfel, din capul locului „vizată”, „obligată” adică la o severă constatare: menținerea echilibrului capabil să scoată din sub semnul amenințării însăși existența Vieții. Cînd spun echilibru, mă gîndesc la problematica complexă a idelilor pe care forțele progresiste de pretutindeni o au în focarul atenției și urgenței. Neîncetatele „vestii” alarmant de concrete prin absurditatea proporțiilor — pe care televiziunile le poartă dintr-o parte în alta a lumii, fără întrerupere, sint de natură să „avertizeze”, acum cînd încă echilibrul există, să pună constiințele în gardă. În nici un caz să le „dezarmeze”. Nu poți, om de bună credință fiind și lucid privind în jur, să „contempli” cu pasivitate „zestrea” atomică cu care se încarcă unele zone ale pămîntului, manevrate aceasta — „zestrea” — de forțe a căror „rațiune” depășește, categoric, puterea de cuprindere a noțiunilor de viață. După cum, nici posibilitățile — reale — ale ocrotirii ființei de-un măcel general nu pot fi concepute fără măsurile concrete de dezarmare, singurele căi obiective, generatoare de speranță și încredere. Nu poți crea, durabil și adînc, crezînd în demnitatea și frumusețea ființei umane amenințată, clipă de clipă, de o cumplită posibilitate, aceea care ar transforma planeta într-un imperiu al morții. În lipsa perspectivei, spiritul creator își atrofiază — exacerbează — valențele. Or, perspectiva înseamnă pace, înțelegere, încredere, destindere, colaborare.

Niciodată, în istoria devenirii sale, ființa nu a fost mai cumplit încercată; niciodată spiritul creator nu a fost pus în fața unei singure alternative. În definitiv, există o singură alternativă — aceea a salvării vieții — iar aceasta este realizabilă, deci, concretă, viabilă. O demonstrează, cu strălucită pregnanță, marile exemple pe care poporul român l-a oferit lumii prin recentul referendum ce exprimă fără tăgădă însăși vocația noastră funciară.

Ne apropiem de sfîrșitul acestui an. Privim în urmă cu sentimentul celor ce-și contemplă lucrarea faptelor întru lucrarea patriei. Privim întru speranță cu încredere. Pie ca sfîrșitul de an să îndemne gîndul cumpănit la înțelepciune.

Frumusețea lumii — treaptă și fereastră. Întru frumusețea interioară a fiecăruia dintr-oi.

Viorel Sămpetrecan

dana oprită

Sfîrșit de toamnă

Sfîrșit de toamnă și de somn visat — iubito, cite gînduri te-au uitat. Ascunde-ți umbra lin, în depărtări, iartă tăcere, dor și remușcări și vino-n grabă — timpul este pe sfîrșite — adu-mi lumina, gîndurile-n dor ivite, cerul înalt cu anotimpurile-i ostentive, ca ochii tăi și gura ta: iubim! soplească-n vis: iubite...

Sfîrșit de toamnă și de somn visat — iubito, cite gînduri te-au uitat.

Oră de singurătate

Sint ca un tren ce-asteapță să-i apară în drum o gară despre care știi că nu există.

Cînd ninsoarea dădea în pigul dinții pașii mei se uscau pe potecile prăfuite

peste care amintirile se scurseseră în suflet — vîntul izbea scîrîind uși încă nedeschise de nimeni lăsînd în urmă gustul amar al uitării.

Sigiliu

Cînd șaptea doar și cîntec e lumea ce ne-apare și-un zbor întins e cerul și visul ce răsare pe cîngile privirii o lacrimă se-anină și doarme-n avanpost un inger ca o tăcere de lumină.

Grigore Arbore

Desen de Mihu Vulcănescu

Pe inserat

Poc, poc, poc, poc. Cele cîteva trepte de lemn din fața intrării luseră în sfîrșit urcate. Cheia scîrîi în vală și usa se deschise. Lizet intră. Ridînd mîna căută pe perete intrerupătorul, aprinse apoi, întorcîndu-se pe jumătate, înapoi usa cu cotul.

Cîteva secunde picioarele executară un mers lenes pe bucată de papură în vreme ce privirile învălură întregul vestibul, privea totuși cu mai mult interes perețele din stînga pe care spînzura, masivă, o oglindă venețiană de cristal.

Parturimii amestecate, de pelin, naftalină sau foaie de tutun îi invadară nările, provocîndu-i stîtuia senzație de lînistă de cad, făcînd-o să se simtă foarte aproape de pat, obiectul ai de dorit la ora aceea. „Patul: un vames al morții”. Era obosită și oglinda se grăbea să confirme lucrul asta cu prisosință. Își zîmbi totuși, un zîmbet făcut, dulce-acru, zîmbetul ei de seară. „Totul se duce, pierce, și noi oamenii în primul rînd”: Nu se mai privi în oglindă, mîhnită și în același timp speriată de imparțialitate, de totală lipsă de înțelegere a acestui obiect făcut din nefericire de oameni.

Ar fi bătut o cafea, o cafea amară, fără zahăr, și o țîră în fața ei a intră în pat. Își scoase pardesul și, cînd să-l atîrne de un brat al cuierului din fier forjat, fu surprinsă de un lucru mărunț și aproape insignifiant, dar care avea să-i schimbe întreaga desfășurare ulterioară a vieții.

Contra obiectului, fulgariul lui Ion lîpsea, se uită surprins în jur, apoi controla din nou cuierul cu atenție, ce se întâmplase? Nu putea să își dea prea bine seama, situația era cu totul neobișnuită, părea de-a dreptul fantastică. Deschise usa și cu pardesul ei pe-o mină intră destul de precipitată în hol. Aprinse lumina. Se uită în stînga, în dreapta, ocoli masa, fu cit pe aci să răstoarne acvariu, se întoarse din nou în hol. Privi către locul unde stăteau de obicei pantofii lui Ion. Cutia de carton era goală.

Își trase minucata de olandă care îi acoperea ceasul, da. Ion avea dreptate, era destul de țirzu, aproape miezul nopții. Și totuși, prin ce putea fi socotită imorală o sosire acasă în jurul acestei ore? Desigur prin nimic.

„Povestii, povești și iar povești, dar unde putea fi. Pentru el ora asta era o cu totul altă valoare decît pentru mine. Ce am? Și iar se privi în oglindă, dar contra obiectului, nu reuși nici măcar să se zărească. „În oras? Nu în nici un caz, e foarte țirzu pentru el, ce să caute el la ora asta în oras, în camera lui, nu, exclusiv, imposibil, nu intră niciodată în camera cu pantofii de stradă. Cum el să?, nu”. Ion, Ioane drăz! îi murmură buzele.

Crezu că a tipat prea tare, ar fi trebuit să-l menajeze, era doar suferînd. Ion, Ion, acum

Ștefan Stoian

striga de-a binelea, stătea în hol și striga din toate puterile cu vocea ei limpede și cristalină cîndva, putu să se zărească din nou în oglindă. Într-o fracțiune de secundă își revizui toate rîurile desenate exact: în jurul ochilor, pe frunte dar mai ales pe gît. Își descoperi tonetele de rimel aruncate caraghios pe gene și petele de rîmă maculind cu străvezimea lor roză obrazul căzut și palid. Alerță în dreptul ușii de la camera lui, vru să apese clanța, dar ceva, nu își dădea prea bine seama ce o oprî. În lînistea copleșitoare din jur, bălăile ciocine îi sunau în urechi cu violența unor inimici izbite la intervale regulate. Se lipi de ușă. Parcă dincolo stătea cineva. L se pare sau nu? „Sîncrăie, doarme, sforăitul lui firește, al lui, al lui”. Auzea? Ei da, nu auzea cum să se mai însele, era imposibil, îl cunoștea doar atât de bine. Nu putea să-l sufere. Se tîri pînă în dreptul fotoliului și se prăvăli în el fericită. Cum putuse să se gîndească la așa ceva „la așa ceva”. Undeva, departe, la colțul străzii probabile, se auzi claxonul prelung al unui automobil. Avea să dea totuși focul la baie, da, și între timp să-și facă și cafeaua, o cafea amară, cit mai amară.

Sentimentul acela tănuț undeva în trupul ei, senzația aceea încă vie a propriilor vinovății care seară de seară o împingea irezistibil spre Ion, senzația aceea nu-i dădea pace. Observase încă demult că atunci cînd era vinovată, ceva — nu

Coșbuc

Urmare din pag. 1

pra poeziei lui Coșbuc, era normal, era obligatoriu aproape. Am revenit cu alt ochi, desigur, fără a nega „impresiile dinții”, adîncindu-le doar, explicîndu-mi-le mai bine. „Balade și idile” a devenit astfel o carte de căpătîi, din care am învățat mai mult decît ași fi putut învăța din lecțiile unor „lesteți contemporani”. În ele și prin ele vorbea și se mărturisea un întreg popor. Popor de țărani, e adevărat, dar țărani nu au fost troglodii (sau simple vite de povară) decît pentru cei ce nu l-au cunoscut. George Coșbuc n-a făcut parte, din ferici-ritate pentru el (din fericire pentru întreaga literatură română, din care pot lipsi oricînd cău-tele adăugate cu ananasi, din care nu va putea fi scos niciodată capitolul George Coșbuc), din această „tarmă de mîsei”. El a fost, dimotrivă, un foarte bun cunoscător al vieții de zi cu zi a țăranelor române, pe care nu l-a idealizat deloc, pe care l-a înțeles deoarece l-a cunoscut și l-a înțeles bine trecutul, o viață sufletească bogată, detașare în mișcări și măreție în întreg felul de a fi, nepunînd să albă decît pei ce simt și știu că sint „de cîndu-i lumea” pe aceste plaiuri. În asta rezidă, în principal, lecția lui Coșbuc: în reliefaarea unei imense bogății sufletești a unui întreg popor, în sporirea încrederii în puterile proprii.

Nu știu dacă am învățat cit ar fi trebuit din lecția aceasta. Știu cu certitudine însă că nu aș fi putut scrie așa cum am scris despre Parasca (din „Cordovanii”), sau despre Lîta (din „Sufărînta urmasilor”), dacă nu aș fi cunoscut bine „idilele” lui Coșbuc. Știu, de asemenea, că o lacrimă, măcar una din lacrimile pe care le zdrobește în suflet Mama din „Drumul cinelui”, își are izvorul în durerea copilului care am fost și eram cînd citeam și recitam cu sufletul la gură „Mama” aceluiași George Coșbuc.

Nu-i este dat oricui, e adevărat, să stîrnească în timp, eouri atît de îndelungi și atît de adînci. Lui Coșbuc însă l-a fost dat, drept pentru care se cade să-i aducem un sincer cuvînt de laudă și de mulțumire, cum o vor face și urmașii urmasilor noștri, poezia lui fiind neploitoare, ca și neamul care l-a vădit.

știa prea bine ce — o apropiu nepus de Ion, într-un anume fel, în astfel de situații, Ion îi devenea chiar drag. Îi buca de adevărat.

— Ion, „Ce mi-a venit?” Într-adevăr, parcă nu mai sfărăia. „Mi-se pare numai”. Își încordă auzul, nimic. „Chiar nimic?” Dar ce dracului avea, în loc să doarmă și să sforăie. Sări în picioare și ajunse la ușă, ciocnînd cu putere.

Ioane drăz! ar fi trebuit să-i răspundă: „Ce-i viața mea?” Nu atunci, măcar acum, sau acum. Nu auzi nimic. Din stradă urcără pînă la ea vocele unor cheffii, se întorceau probabil de la o petrecere. Viata nu-i decît o frunză, cînta unul și ceilalți rideau, era și o femeie pe care ei, se depășeau. Ce plutește pe un lac se depărta și cîntecul se stîngea în noapte. Vine vîntul și-o alună, în sfîrșit dădu-se colțul. Stăruia totuși un fîșit, un fîșit ușor și continuu, dar de unde venea? Nu, era vîntul, vîntul acelei nopți de toamnă, mălurînd zănoaie de pe acerisurile de țiglă, vîntul fluturînd a parăzînă în burlean. Împlinea usa, o fîșie timidă de lumină se strecură vioaie în încăpere. Patul era neatinș, se întoarse și o luă la fugă cu pardesul fluturînd. Părea o pasăre cu aripi atînsă de gîntul vîntătorului. Poc, poc, troc, poc, poc, poc... Șeara de lemn scîrîi din lae încheieturile. „Doi, trei, patru, așa, doi, trei, patru, așa, doamne, ce se aude? așa”. În urmă, usa rămase la perete.

Alerga din toate puterile, cu pardesul mălurînd asfaltul. „Poate e la partidă, a venit Valentin și l-a luat...”. Alunșă la colț coti mai înțel la dreapta, apoi la stînga. „Poate că azi e marți în zilele sîntem azi?” Mai coti odată. „Pe aici”. Răsufia din ce în ce mai greu. „Unde, cu cine, ei și, poate îl găsesc, iuri că nu mai faci, fur, îți dai cuvîntul de onoare?, roază-te ce nevoie ai de-o masină, bărbatul e bărbatul ei...”. Poc, poc, poc, făceau turele lovină întru-tura. Nu, trebuia din nou să alerge, cum mergea prea încet cum o învadau gîndurile, trebuia să fugă, altfel înnebunea. Alerga din nou.

Nu mai avea mult pînă la biocul din colț, cel cu o Alimentarea la parter. Avu noroc, usa biocului era încă deschisă. O împinse cu putere, cu o ultimă putere. Apăsă pe butonul mic și alb. Liftul începu să coboare, se auzea cunoscutul fîșit al curelelor. Odată urcâtă în cabina liftului, un automatism mai vechi o făcu să-și scoată din posesă pudriera. Fură de ajuns nu mai cîteva clipe pentru a țîrni și cu aranațiatul rîrîl. Cînd să apese pe buton și să se dea cu o precizie înfiorătoare, că nu mai avea de ce să o facă. O năpădi greata. Nu trecuse nici o oră de cînd apăsase butonul acela toci și negru pe care avea încă se mai vedea litera P să-nără în bahețelă, acum astupată de legui unei îndelungi felonii.

Se sprîlni de unul din pereții liftului, același de neînvinș o cotronea pe îndelute. „Cine ne-a blestemat să-i căuțăm mereu, la nesfîrșit, pînă la capătul puterilor, pînă la moarte?” Frinturi de gînduri, jumătăți de amintiri, soapte — unele fără nici un rost — l se învălmășau în cap. Ceea ce nu putea deloc să priceapă, ceea ce depășea cu mult toate posibilitățile ei de înțelegere, era tocmai faptul că ajunsese să-l caute pe Ion aici. „Tocmai aici”. Dar unde alt undeva?

„champêtre” pentru oboi, clarinet și fagot de Henri Tomasi ne-a prilejuit o remarcabilă întâlnire cu Telou de anci. „Studio”, invitat să participe în acest program. Deși partitura este de o factură, după părerea mea, modestă, am avut totuși reala plăcere de a auzi instrumentul de indiscutabilă calitate profesională, oferind pînă încredințate o interpretare exactă, melodică, în termeni unei excelente stăpîniți a tehnicii instrumentale și a datelor esențiale ale partiturii muzicale. Asupra Sonatei pentru clarinet solo de Tiberiu Olah, partină de referință în literatura noastră de gen, nu mai insistăm intrucit am făcut această de nenumărate ori. La fel și în privința lucrării „Per quattro” pentru oboi, clarinet, vioară și violoncel de Ștefan Niculescu, piesă aparținînd unui amplu ciclu de lucrări înrudite. Insistăm însă asupra lucrării „Croquis” — alpha — „Din spațiul mioritic” pentru ansamblu de Marcel Spinel, lucrare amplă, utilizînd consecvent procedee de factură bizantină, îmbinate cu cele mai recente curieri ale artei compunistice în privința producerii de sonorități noi și a utilizării poli-tempilor. O scurtă privire de sinteză ne îndreptătește asadar să afirmăm că piesele propuse se grupează, în linii mari, în jurul a doi poli: cel al consonanței și cel al disonanței. Dincolo de deosebirile de spațiu geografic și tradiție, majorele preocupări de creație pot fi deci reduse la un (larg) numitor comun.

Viorel Crețu

plastică

pe Ce se poate face cu un porumbel

O ilustrată mai veche pe care este ridicat Portretul unei principese se Pisanello, aflat la Luvrul, face să mi se deschidă involuntar la pagina 46 un recent album cu desene de Mihu Vulcănescu. Cîte coincidențe ne oferă arta? Profilul straniu al chipului femeii îl regăsim în masca închipuivă un zmeu uriaș tras de doi pitici, abia ghiciți pe o plajă pustie, în timp ce un acrobat traversează lîmpins de vînt sfiora petrecută prin timpiele fragmentului de flință din carton. Sintem în plină atmosferă suprarealistă și doar delicatetea unei linii, curba unui contur, mai revindică nostalgic o preferință pentru un duct elegant, dintr-o altă vîrstă a imaginilor, private temporar de precizia miniaturală. Mihu Vulcănescu, cel de acum, cînd desenează, nu se mai ocupă de amănunte. O imagine pentru el este un flux de linii ce pot încheia o topografie simbolică. O topografie cu forme de oameni și animale, de stînci suprapuse devente înghetate, de orașe bîntuite de spectre simpatice, statui și apoteoze, de cîntăreți a căror harfă sint cozile de păun, sau de radarul

riul cu sine însuși nu l-a pierdut. Lucrînd cu un număr relativ restrîns de elemente vizuale a reușit să construiască o multiplicitate de situații alegorice sau simbolice. Toate sint literaturizabile, pot fi descrise sau povestite. Par întîmplări adevărate cu ființe inventate. Un rezultat de altfel ce se potrivește perfect propriului temperament. Dar dacă sint literaturizabile nu înseamnă că pot fi și ilustrative. Chiar cînd pleacă de la un text literar, de la un vers, de la un fragment de frază poetică, artistul noslru are o pornire aproape maniacală pentru fabulație. Urletul lui Allen Ginsberg este închipuit ca întotul prin aer al brațelor unei statui devente mormonificate, acripi ale unor păsări încercînd să învie în piatră. Orice ar face, Vulcănescu se întoarce la zborul consolatoareii ființe a păcii care este cînd brat al îndrăgostiților, cînd om evadat dintr-o rețea întunecată, cînd unică flamă pe lucul unei mări înghetate. Toate posibilitățile expresive ale acestei imagini sint exploatare cu mare efort, locul comun. Păcarea cu care „cîtesc” desenele lui Vulcănescu provine poate din simplitatea jocului simbolurilor, din acea clevăntă discretă a visului pe care nu ni-l putem refuza fără — cum spuneam și altădată — riscul de a pierde o parte însemnată din identitatea noastră.

Grigore Arbore

muzică

m Lucrări contemporane

Dintr-un recent concert al Ansambului „Contemporan” — conducerea muzicală Marcel Spinel, avînd în componență ca interpret, pe Lazăr Augustin Betea (fobol, corn englez), Cristian Vlad (clarinet), Șerban Novac (fagot), Adrian Tomescu și Valentin Ivanof (pian), Sanda Spinel (synthesizer, pian), Marcel Frandes (vioară), Marcel Spinel (violoncel), Sorin Ionescu-Puizer (contrabas) și Ștefana Calos (mezzosoprana) — desprîndem cîteva pagini contemporane, această insistență avînd ca scop să pună în lumină diverse orientări ale artei sunetelor și, dincolo de diferențe, unele înrudite semnificative în privința comuniunii de preocupări între creatori aparținînd unor sfere ideatice diferite, supuși totuși aceluiași „condiționării” provenite deopotrivă din natura materialului asupra căruia lucrează și din acel inerent „Zeitgeist”, cu neputință de ignorat.

Sonata modală pentru clarinet și pian de Wolfgang Botenberger este o partitură unde claritatea linicării melodice este evidentă. Pleasă are un anumit farmec, unele armonii interesante colorate, o construcție relativ unitară, în liniile generale ale acestei generoase forme, cu tradiții îndelun-

gate în muzica europeană. Cadenza pentru vioară de Liana Alexandra explorează aceleași teritorii, subsumate dominației factorului melodic. O scriitură complexă, diversă, neubimă nînd totuși elementele melodice dominante (și predominante) caracterizează această reușită pagină a unei compozițioare în a cărei creație elementul melodic joacă un rol important. La fel și în lucrarea Monodie pentru violoncel de Doru Popovici; distingem aici, mai mult, o plecare vădită pentru melodia simplă, pentru arcuirea generoasă a frazei muzicale, pentru sonoritățile limpezii, plăcute, senine, generînd un etos „aerată”. La un pol opus, Trio nr. 2 pentru vioară, violoncel și pian de Clermont Pepin este o lucrare structurată lîmpede după principii seriiale și post-seriale. Există aici o lucrătură de amănunt de indiscutabilă calitate profesională. Există aici pasaje excelente realizate în ceea ce privește „regizarea” contrastelor, sau „pregătirea”, cu știință compunistică, a tranzițiilor între marile secțiuni ale piesei. După părerea mea, Trio-ul nr. 2 de Clermont Pepin poate fi privit drept cea mai interesantă lucrare dintr-un program care nu a fost deloc sărac în această privință. Concert

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (XIV)

Poetul care, elev fiind încă și singurul bărbat în clasă, da clasei caracterul mixt

apariția sa de mult a unei noi cărți masive, poezie sub semnătura lui Adrian Păunescu își reamintesc faptul că și prima cunoștință, publică și numi-o, a redacției cu el s-a produs tot sub semnul colosalului, al extraordinarului. Revista „Lucașfăruș” se afla în primul an de apariție și una din modalitățile sale de dialog cu publicul erau și vestitele sale sezoaneli literare care, prefigurare de o seamă de manifestări similare întreprinse de antedecesorii săi, „Tinerii scriitori” care polarizase participarea entuziastă în întâlnirile literare cam a aceleiași grup de scriitori — Mihai Dragomir, Nicolae Tăutu, Victor Tulbure, Radu Bouraun, Teodor Bals, Hara-lamb Zăncă, Gh. Tomoziei, Violeta Zamfirescu, ca să citez numai pe câțiva dintre aceștia, căpătâiau acum o semnificație, o implicare în viața culturală a țării și o periodicitate cu totul leșite din comun, ca parte integrantă a revoluției pe care aveau să o marcheze în cultura noastră contemporană apariția publicației puse sub semnul tutelar al capodoperei eminesciene, la 15 iulie 1958. De altfel nici nu apăruse bine, după multe dificultăți întâmpinate, și „Lucașfăruș” și înțeles că, pe lângă scriitorii, una din primele întâlniri organizându-se la interpretarea „Vulcan”, întâlnire la care animator fusese harnic și polivalentul publicist de mai târziu, Neagu Udrișu, pe atunci muncitor aici și student la Politehnică.

Din seria acestor prime sezoane s-a numărat și una programată la Sala de festivități a Școlii medii nr. 10, fosta Școală centrală de fete, unul din cele mai vechi așezăminte liceale din România (înființată în 1852), clădirea sa fiind unul din monumentele de arhitectură românească din cele mai reprezentative, capodoperă a marelui Ion Poni (cristalizată în 1890).

Adevărul este că Adrian Păunescu și talentul său, încercările sale într-ale poeziei nu erau complet necunoscute redacției când un grup de poeți, printre care Mihai Dragomir, Nicolae Tăutu, Teodor Bals, Dan Deșliu și subsemnatul am descins în somptuoasa școală de lângă parcul Grădina toamna. Era în toamna lui 1958 sau primăvara lui 1959. Publicul era oarecum insolit pentru noi, căci Sala de festivități fusese luată cu asalt aproape în exclusivitate de elevi. Dacă se zăreau doi-trei băieți, între care și Adrian Păunescu. După ce ne-am încheiat lecțiile literare și am răspuns la cele câteva întrebări care ni se puseseră, cu o amabilitate care a devenit lege pentru Sezoanele „Lucașfăruș”, l-am invitat pe posibilii poeți din public să citească din versurile lor. Spre uimirea noastră, din sală a înaintat o singură persoană, dar vai, cu un ciuet înțeles de poezii. Cel care ne dădea astfel gata nu era altul decât Adrian Păunescu, unul din primii băieți care contribuiau în mixtura acestei școli pină nu demult exclusiv de fete. Cum a ajuns Adrian Păunescu elev al acestei școli, mai puțin interesează în raport cu evenimentul literar la care am fost martori. Pur și simplu Adrian Păunescu a început să-și debeată din calet de dictando pe care îl avea în mână energicele dar armonioase, ca metrică, versuri. Aproape fiecare poezie număra maximum 4 strofe (Măis, o sunt lesneis d'antan ?), cit încăpeau pe o pagină de dictando, cu spațiul de un rând între strofe. După primele 8-10 poezii, atât noi, invitații de la „Lucașfăruș” cât și auditoriul format din colegile lui am aplaudat entuziast. Când am văzut că poetul are de gând să-și citească întregul calet de vreo 50 de file sau mai mult, entuziasmul ne-a mai slăbit. Astfel că poetul se simțea obligat să ne anunțe la finele fiecărei pagini: „Gata! S-a terminat!”.

Se pot glosa mult considerat pe marginea acestei întâlniri, acestor prime cunoștințe publice

cu Adrian Păunescu, căreia i-au urmat multe ore de dialog în cadrul redacției, pe culoarele și scările acesteia, căci poetul unde te prindea avea pe loc să-ți declame o poezie sau să comenteze o scriere apărută. Interesul său pentru literatură era alt de dominant întrucât nu te putea lăsa indiferent, fără să-ți rostesci o opinie. Prea bine observa un eminent critic la debutul său: „Starea de spirit definitorie pentru temperamentul poetului e bucuria de a spune, de a numi lucrurile și relațiile dintre ele prin cuvinte cu un răsunet nou, de a plasticiza și ritma lumea inconjurătoare”.

Și pentru că tot s-a invocat sensibilitatea sa la lumea inconjurătoare, să evocăm și noi ambianța feminină gingașă a acestei săli de festivități în care poezia sa răbufnea cu un aer proaspăt, plin de vigoare și ozon. Îmi revine în minte din volumul său de debut, intitulat semnificativ „Ultrasentimental”, o poezie de mare succes la sezoanele „Lucașfăruș” la care îl invităm să participe din cei mai frageți ani. „Baladă de băiat blond” se cheamă poezia și e relatarea nostimă a unei ideii școlare adeseclatentă.

„Tîn minte vocea gravă, înslușită, cu care declama această poezie: Nu prea demult, nu prea departe, / Nu prea profund, nu prea banal, / Treceam — serafic și voal — / Pe săliile de marmură moarte / Ale Liceului Central, / Elev și scriitor / De-abia-mplinșec șaisprezece, / Fram și trist și gînditor, / Avem o sete de-a-nfelege, / Curtam o patimă de zbor. // Tubind mereu o mai frumoasă / Elevă, gata să-și rezist, / Și, singur, eu, bărbat în clasă / Dam clasei caracterul mixt.

Idila adolescentină e nădită la tot pasul de vitregii, pentru ca să se încheie nu lipsită de oarecare autoironie, proprie lui Adrian Păunescu: Ea duce genă de studentă / În una dintre mîini acum, / E tot așa tăcută, lentă, / Pierdută-n haie ca în fum; // Ait că la cealaltă mină, / De unde-am luat și eu flori / Mergu un tip acesori, / Cu o mustăță foarte brună.

Autoironia la care ne referim s-ar putea să apară unora drept un mijloc literar, un tertip... Vreau însă să subliniez că Adrian Păunescu are pe planul conștiinței artistice, a travaliului, o perfectă cunoaștere a dimensiunilor lui. Și drept argument, să mi se ierte și să-mi ierte îndreptarea redactorului care s-a ocupat de începuturile sale literare, voi cita câteva rânduri din două dedicații: „Găsesc în sfîrșit prilejul să-ți mulțumesc așezat, tovarășe Stolan, pentru toată răbdarea și oriclenia pe care mi le-ai arătat încă de pe cînd scriam îngrozitor, încă de pe cînd abia gînguream poezie, «copăcel» la îndemnul colegilor...” (1965). Sau, mai târziu, pe Repetabilă povară (1973): „Fratelui meu mai mare, celui ce a îndrumat cu inimă largă pașii mei tuturor avioanelor sanitare ale anilor '60” Adică, notează sub un asterisc, „toți poeții zburători și care împrăștiu chimie către dăunătorii lor”.

Departa gîndul stîmpe întodeauna de a mă lustrui pe mine, vorba marelui Poet, dar un Păunescu recunoscutor, condescendent merită să fie pus în lumină, mai ales cînd această atitudine o adoptă din interes pentru poezia și activitatea lui.

Dar cum în cadrul rubricii noastre o să-l mai întâlnim pe Adrian Păunescu, ne oprim aici cu serialul de întîmplări în centrul cărora s-a aflat în această perioadă „cînd poeții erau tineri”. Nu de alta dar într-o amplă scriere din același volum citat mai înainte, poetul ne avertizează: „...fragmente dintr-o epopee pe care n-am s-o termin niciodată... — Constantin”.

Nicolae Stoian

P.S. În numărul trecut, în coloana întâi, rîndurile 9 și 10 se vor citi: „...Grigore Hagiu, că-ora le închinăm strofele din chear.”

SATE ROMĂNEȘTI

Odinioară

acum, cînd roadele pămîntului bun au fost strîns, cînd, mînat podgoriilor fierbe în butoaie groase de gorman cădora doar bătrîni buștari mai știr cum să le înnădă doagele, mi s-a făcut dor de satul meu natal. Cred că e un sentiment firesc, iar pe acela care n-are, din cînd în cînd, nostalgia băneii sale. «Poet de om uruz și neretic», de altfel și cîntăcîl, atunci cînd se mută în alt oras sau la țară, cum e cazul în vremurile acestea nouă (ca medic, agronom, profesor etc.) are și el, pe bună dreptate, nostalgia orașului în care s-a născut. Am mai scris și altă dată că așa cum oea dinții iubire a copilului este mama, tot astfel din toate așezările de pe pămînt cea mai dragă îți este aceea în care te-ai născut. Și mai adăugăm: iată două cazuri de subiectivitate pentru care nu ne poate acuză nimeni.

Sînt douăzeci și opt de ani de cînd trăiesc în București, din unele omenenți și faptul obiceiurilor din Henigul meu natal nu le-am uitat. Ba, am constatat cu uimire, că despre oamenii și faptele din timpul războiului și în anii imediat următori știu mai multe și mai clar decît cei de-o seamă cu mine care au rămas în sat. Pe atunci eram abia un copil cu ochi albaștri și cu păr țepos de arici, dar se vede că trecerea mea prin școli și orase (Hateg, Alba Iulia, București) în loc să diminueze amintirea a conservat-o ca-ntr-o magmă de chihlimbar. Cu altfel de memorie — a datelor, a formulilor pot spune că mîndri, decît cu aceasta a sentimentului trăit. Învățarea limbilor străine a fost pentru mine un chin și astăzi abia dacă pot afirma o oarecare boborosiore în limba lui Tolstoi și aceea a lui Stendhal (din acesta din urmă am tradus, cu dicționarul, două cărți, pe care n-am avut cuteranta de a le arăta mai departe. Mi-am zis că, traducînd, învîț limba, dar nu s-a prins mai nimic...).

Constat cu oricare surprindere: atestarea documentară a satului în care am văzut lumina zilei e mai departe în vechimea timpului decît cea a Bucureștilor. (Vide Dicționarul localităților ardelenști al lui I. D. Suciu — nu l-am cunoscut, nu sîntem rude). Henigul se pare că e atestat de la 1333. E ceva. Pentru ca să fi fost trecut atunci într-un act de cancelarie trebuia să existe și de mai înainte să-i presupunem numai pe părinți și bunici. Numai că de bună seamă, părinții aveau și ei străbunici, că doară, l-aș calchia aici pe Chicoșul lui Caragiale, nu sîntem rude). Henigul se pare că e atestat de la 1333. E ceva. Pentru ca să fi fost trecut atunci într-un act de cancelarie trebuia să existe și de mai înainte să-i presupunem numai pe părinți și bunici. Numai că de bună seamă, părinții aveau și ei străbunici, că doară, l-aș calchia aici pe Chicoșul lui Caragiale, nu sîntem rude).

Tot așa, la 1896 au fost internți învîțătorul Vasile Nicoară (cu o străneopoață a acestuia am fost coleg de primare) și preotul Nicolae Munteanu pentru că îl învățase pe săteni să cite „Doina lui Lucașu” și „Destepăntă-toromâne”. În savanta și turburătoare carte a academicianului David Prodan, Răscoală lui Horea, află că heneagari au fost între cei dinții, alături de hăprienți și locuitorii altor sate care s-au prezentat la Alba Iulia pentru a se înrola în armată cu gîndul de a se izbăvi de urgisirile grofilor. Eu nu fac aici cronologie, cu toate că, se pare, Henigul ar merita o monografie. Înainte și după primul război mondial s-au dus mulți bărbăți în America să câștige dolari și să cumpere pămînt. A fost și bunicii meu dinșpre mamă. El, ca și alții, s-a întors sărac, în niște cioareci îngălbeniți.

Aflu, iarăși cu oarecare uimire, că în Henig a ființat un Cerc cultural al Aștrii, căruia Nicolae Iorga i-a înminat un drapel. Am sub ochi fotografia acestui tricolor pe care scrie „Cercul cultural Henig”.

Ar mai fi de pomenit și alte fapte și alți oameni. Satul meu este, însă, o localitate modestă pe harta țării (pe harta județului este trecut) și acum merge în pas cu înnoirile vremii prezente. Numai că Hicelle mele mă întrebă necontenit: cum a fost în satul tău pe cînd erai copil? Mă voi strădui într-un folleton viitor să le povestesc ceva despre timpul de Odinioară, cînd eram și eu copil frumos, (după aceea, m-am mai urțit), cum sint ele acum: naive și fericele, născute la maternitatea din Giulești.

Gheorghe Suciu

A apărut ALMANAHUL «SCINTEIA» 1987

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzut de Ion Cucu

Marin Preda, un clasic al literaturii române contemporane

Tînăra prozatoare Areta Șandru, autoarea volumului „Glonțul de porțelan”

Un grup de scriitori la Casa memorială Al. Vlahuță din Dragoslavei, Vrancea

Portretul unui umanist

O necesară și plină de interes restituire o constituie culegerea din publicistica lui Iosif Vulcan alcătuită de Stelian Vasilescu și tipărită la Editura „Facia”. Selecția semnificativă, redă culturile române, un umanist al secolului trecut în toată puterea, și cu toate circumstanțele speciale, ale cuvintului. Pentru mulți, Iosif Vulcan e mai ales persoana de care se leagă debutul și însuși numele lui Eminescu, fondatorul revistei „Familie”. Personalitatea sa se identifică însă cu jumătate de secol de luptă culturală, socială, morală chiar. Conștiința misiunii pe care acțiunea „Familiei”, multă vreme singura hrană spirituală a românului din Transilvania, o avea în epoca dualismului, l-a urmărit permanent pe Iosif Vulcan: nu putine sînt afirmațiile, contextele din care rezultă acest fapt. Editorul celebrer reviste era un excelent gazetar, capabil să înfățișeze singur, la interval de zece zile, un orizont enciclopedic, de la articolele de atitudine civică la literatura originală, traduceri, știri culturale culesse cu grijă din presa de peste muniți ori din ziarurile de la Budapesta și Viena. Publicistul a pășit deja dincolo de sfera mesianismului pașoptist: ziaristica lui este consacrată, uneori pină la omagial, făcînd din derularea informației „zi” un discurs angajat în problematica specifică a Ardelenului. E mult entuziasm dar și multă luciditate în articolele publicate în peste patru decenii de Iosif Vulcan. „Lăsînd politica pentru politicieni”, cum spune într-un loc (din programul „Familiei” care fusese exclusiv de la început, avînd în vedere drastică cenzură a Ardelenului, Vulcan face totuși mereu o politică culturală de cea mai aleasă factură umanistă. Este, desigur, militantisimul cărturarului ce se opune deznaționalizării. Idealul național se sprijină pe o concepție care, provenind din amănunțim, se articulează ideologic la un nivel înaintat în epocă. Iată, de exemplu, foarte justă părere despre limba literară, exprimată tranșant cu ocazia unei dintre intrunirile Societății pentru fond de teatru român: „Poporul e temelia noastră, din limba lui s-au creat și desvoltat toate limbile și literaturile culte; de acolo trebuie să pornim și noi la formarea limbii noastre, căci acolo vom găsi modelurile căutate de frumuseții nouă”. De sorginte pur pașoptistă este campania pentru înființarea unui teatru în limba română, în Transilvania. „Teatrul este cea mai practică școală”, în el Iosif Vulcan vede și modul cel mai eficace de a cultiva limba română.

Enescu). A posedat, adică, o calitate esențială pentru un ziarist. Nimic exaltat chiar în articolele cele mai „patetice”. În 1872, la moartea lui Avram Iancu, Iosif Vulcan scria cu o siguranță memorabilă: „Numele Avram Iancu e un program, programul națiunii române de dincoace de Carpați, un drapel sub care se vor aduna totdeauna cu adevărat zel de sacrificiu toți românii adevărați; un cult național, la care se vor închina cu stimă, iubire și pietate, toate generațiunile viitoare, Iancu e o epocă în istoria noastră națională: geniul lui a dat altă direcție acestei istorii...”. Fraze de aceeași limpezime se pot citi despre Vasile Alecsandri — și despre poezia populară — sau Ion Heliade Rădulescu. „Panteonul român” al lui Vulcan este un veritabil compendiu umanist întemeiat pe ideea, exprimată clasicist, de virtute. Ca în altă epocă la Asachi, vizitarea se încadrează sistemului etic dar „lucrarea de frunte” este acțiunea de interes social, cu reflex național, personalitatea definindu-se mai ales din acest unghi.

Fragmentele cele mai tulburătoare sînt informațiile privind viața și opera lui Eminescu. De la „nota redacției la debut” (De-aș avea în nr. 6/1866) la articolele ample prilejite de moartea marelui poet. Sint aici detalii prețioase, receptate din presa bucareșteană. Iosif Vulcan își informează prompt cititorii în aceeași manieră sobră, mergînd pină la detaliul cutremurător. A-desea laconismul lui reține o exactitate amară: „După moartea lui Eminescu, marele poet al literaturii române, venim și noi s-adunăm cîteva suvenir din viața lui ca astfel să-l mai vedem între noi, să-l simțim adierea spiritală și să ne dobîndim mîngăerea că cel puțin l-am avut”. Există în aceste pagini o tensiune aproape epică, conferindu-le un farmec aparte. Chiar dacă scrie „la a doua mină” (după ziarurile române), știrile par de multe ori a fi ale marturului ocular, într-atît de bine autorul lor redă atmosfera. Apoi, descrierea Bucureștiului, fără talentul și pitorescul scrierilor lui Ion Ghica, rămîne totuși o pagină de veritabilă proză artistică. Bucureștiul este orașul „unde găsești contrastele cele mari. Lîngă splendoarea occidentală înflorește necurațenia orientală”. „Suvenirile” și celelalte texte satirice sînt grațioase pentru simțul de observație și permanența raportare a individualității românești la universal. „Osnoza culturii românești cu universalitatea (Al. Andriopoi) este intuiția cea mai adîncă a mentorului „Familiei.”

Costin Tuchilă

*) Iosif Vulcan: „Publicistica”, culegere selectivă, prefață, tabel cronologic, note și bibliografie de Stelian Vasilescu, Editura „Facia”.

Un rapsod transilvan

Emil Giurgiuca, unul din principalii animatori literari ai Ardealului interbelic și în același timp poet de incontestabil talent, a împlinit optzeci de ani.

Imoreună cu Mihai Beniuc, Pavel Dan, Vlaicu Bărna, Ion Vlașiu și alții, Emil Giurgiuca a dat expresie unui nou avnt literar ardelean urmînd generației lui Lucian Blaga și Arcu Cotrus. S-a născut la 27 decembrie 1906 în comuna Diviciori din județul Sălaj și a făcut liceul la Gherla iar universitatea la Facultatea de literă din București. Licența și-a luat-o în anul 1922, după care a funcționat ca profesor în mai multe orașe din Ardeal: Aiud, Uioara, Sighisouara, Brad, Cluj și apoi la București. Preocupat de unde a trecut, pe lîngă o intensă colaborare la revistele literare ale vremii, E. Giurgiuca a intrat sau a participat la acțiuni care au stimulat puternic mediul literar și au făcut ca Ardealul să înregistreze cu succes un nou capitol de istorie literară.

La Sighisouara, a determinat astfel înființarea editurii Miron Neagu, iar la Cluj a continuat activitatea revistei Abecedar. La Cluj a colaborat cu deosebită destoinicie la revista Gînd românesc, de sub conducerea lui Ion Chinezu. În acești ani a preăstîit și antologia Poeții tineri ardeleni (1940) cu chipuri în lut de Ion Vlașiu, contribuind astfel la consacrară unui nou generație de poeți ardeleni. În 1940 a sursat la refacutului dictat de la Viena, Emil Giurgiuca, stabilit la București, a redactat împreună cu O. C. Tăslăuanu și Dan Botta revista Dacia care a susținut o îndrăznică campanie împotriva dictaturii făcînd astfel cunoscută la argumentele de natură științifică, istorică și literară. În 1943, contribuind aceeași campanie, Giurgiuca a editat antologia Transilvania în poezia românească, oferind tuturor celor preocupati de soarta Transilvaniei un bogat material poetic cu privire la pămînturile vechinice nordice.

Antologia alcătuită de Giurgiuca a fost una dintre cele mai studiate lucrări de acest fel. În ea și-au găsit locurile principalele creații poetice dedicate Transilvaniei din cele mai vechi timpuri până la prezent, cu concepții populare și contemporane. Chipurile lui Horea, Cloșca și Crisan și al lui Avram Iancu apar cu o emoționantă strălucire în paginile acestei antologii.

În 1947 a publicat o substanțială Culegere din lirica maghiară, adunînd la un loc selecțiile făcute din operele poetilor maghiari din secolul al XVIII-lea. Culegerea a fost închinată cu un înalt premiu al Uniunii scriitorilor români.

Cu aceeași competență au fost scrise și operele unor prozatori maghiari, româncieri și rușeni, ca: Morteș Zsigmond, Nagy Istvan, Illos Bela, Ilies Gyula, Meliusz Jozsef, Miklosfalvi Kálmán, Bartalis János, Darvas Jozsef, Gordonfi Geza.

Cunoscînd în profunzime limba scriitorilor traduși, Emil Giurgiuca a izbutit să dea literaturii române o seamă de scrieri maghiare dintre cele mai valoroase. Alături de Ion Chinezu este, de altfel unul dintre cei mai apreciați traducători din literatura maghiară.

Pe lîngă opera de istoric literar și de traducător, Emil Giurgiuca a realizat totodată și o adevărată operă dramatică. A debutat în 1929 la revista Universul Literar, condusă atunci de criticul și poetul Perpessicius.

În anii următori a dat la iveală mai multe volume de poezii: Anotimpuri, 1938, Dincolo de pădure, 1943, Poeemele verii 1961, Cîntece de țară, 1967, Poezie, Serme pe sear, 1972.

Fără a avea fulecele din poezia lui O. Goga și nici sensualismul rustic al lui G. Cosbuc, poezia lui Emil Giurgiuca reprezintă totuși o expresie a pămîntului și a cerului ardelean, fiind un imn plin adresat naturii. Forma ei e impercabilă, bogată în acorduri moderne, fonetica ei cu natura este desăvîșită. (Mie, aple de erumeni, îmi sînt semeni, îmi sînt semeni). Nu lipsesc nici viziunile idealiste (Dot maci se sărită în vînt).

Printre versurile lui Giurgiuca, poezia Ardealului interbelic tînar a făcut un salt remarcabil, care s-a revărsat și asupra celorlalte poezii.

Evoluția sa a fost lentă și sigură. De la anotimpurile tineresti (1938) și pină la poemele verii din 1964 și pină la volumele următoare, poetul a răstăruit un drapel de încredere de numeroase acorduri lirice și patriotice. În lupta dusă de scriitorii români împotriva dictaturii de la Viena, E. Giurgiuca a jucat un rol prominent, poezia sa fiind pe cit de vigoasă tot pe atît de plastică. Sentimentele exprimate de Giurgiuca sînt clare și curtenitoare.

Poezia sa patriotică îmbrățișează cu elan și duioase pămîntul românesc, excluzînd sovinișmul și violența. În versurile sale răsună și un puternic ethos folcloric.

Întrii apropiat de Lucian Blaga decît de ceilalți poeți ardeleni, Emil Giurgiuca s-a realizat ca un poet deplin, metaforele și avinturile sale purtînd marca originalității.

La împlinirea vîrstei de optzeci de ani, E. Giurgiuca se prezintă ca un luptător angajat pe lîngă marilor scriitori ai țării.

Printre onera sa Emil Giurgiuca se încadrează în seria marilor poeți patrioți ardeleni: Andrei Muresianu, George Cosbuc, St. O. Iosif, Octavian Goga, Aron Cotrus, Mihai Beniuc. La optzeci de ani Emil Giurgiuca ne mai poate oferi încă scrieri importante.

Vasile Netea

Orașele lumii

O dovadă în plus că turismul, mai ales în concepția tină, capătă valențe culturale tot mai puternice. La Galiți, sau desigur, recent sub egida „Zilele turismului” o serie de manifestări organizate de U.T.C. prin biroul de turism pentru tineret, la care au luat parte peste 1000 de tineri în majoritate muncitori ai orașului combinat siderurgic local. În centrul acestei manifestări s-a aflat evocarea drumului „Panteonul român” realizat de către tinerii găliteni rememorate prin intermediu unor file de jurnal, a unor filme și diapozitive; dar și a meșteșugurilor, mai apropiate sau mai îndepărtate, străbătute și evocate de scriitorii profesioniști, în cele mai recente cărți ale lor. Moment substanțial al acestor întineri imaginare: punerea volumului „Panteonul român” în discuție. Lumea ca oraș: de Pop Simion. Dialogul cu numeroși cititori actuali și viitori al cărui s-a desfurat sub farmecul multiplexului reperi și stăruie la care a recurs Pop Simion. Periplul realizat de acesta a purtat pe participanți la întineri, stimulîndu-le pasiunea pentru lectură mai ales în ceea ce privește turismul. Periplul realizat de acesta a purtat pe participanți la întineri, stimulîndu-le pasiunea pentru lectură mai ales în ceea ce privește turismul. Periplul realizat de acesta a purtat pe participanți la întineri, stimulîndu-le pasiunea pentru lectură mai ales în ceea ce privește turismul.

Haralambie Lereca

Limbă și literatură vol. II / 1986

Remarcabilă din tînuta științifică a multor contribuții, revista „Limbă și literatură” cuprinde și în vol. II/1986 cîteva cercetări ale căror concluzii merită să fie subliniate. Astfel, un studiu de sinteză asupra condiției literaturii române în Evul Mediu, este acela concentrat și erudit, al Cătălinei Velculescu, intitulat „Primii croniciari români între scrieri și oralitate”. Autoarea (ale cărei preocupări în domeniul literaturii române vechi, sînt îndeajuns de cunoscute) emite ipoteza că istoriografia „primilor croniciari” reține doar o parte din croniclele orale ale vremii; cultura literară a Evului Mediu românesc ar fi, înțelegem mai degrabă orală. Argumentele sînt numeroase și ele atîng sociologia literaturii. Istoria mentalităților, istoria propriu-zisă; ipoteza e, de altfel, foarte interesantă și merită să fie dezvoltată într-o cercetare amănunțită în ideea de a stabili specificitatea unei evoluții literare care nu s-a întemeiat pe fiziologia orală literaturii. În acest caz, funcția oralității (pe care Cătălina

Velculescu o semnaleză în mod convinsător) este esențială spre a înțelege finețea și claritatea unor texte. Costin Netea, a stolicului Cantacuzino care aveau înaintea lor o tradiție îndelungată istoriografică; însă o tradiție „orală”. Nu fără întinse sînt și contribuțiile de stilistică semnate de Heana Onicea; (despre „retorica și lirica în poezia românească a secolului al XIX-lea”) și de G.I. Tohăneanu („Un epitet dominant în poezia lui Octavian Goga”: „păgîn”). Boris Cazacu face cîteva „reflexii asupra dialectologiei” iar Alexandru Melian reconstruiește apărurile din seria de „Opere” eminesciene, cuprinzînd publicistica și „Semanțele” și o contribuție de „didactici” aparținînd criticului literar Constantin M. Popa, care se dovedește și un cunosător avizat al procedurilor didactice moderne. În totul, „Limbă și literatură” vol. II/1986 menține nivelul remarcabil al cercetărilor științifice pe care le propune.

A.S.

OLD EUROPEAN CIVILIZATION

Termenul „vechea civilizație europeană” (Old European Civilization) este scris legat de numele Marijei Gimbutas...

europenească se desemnează un complex cultural localizat în sud-estul european, mai exact Balcanii de azi, zona carpato-dunăreană...

„Tot prof. Gimbutas îl revine meritul extraordinar prin care ea devine repede cunoscută ca fiind identificată patria primitivă a indo-europenilor...

Diferențele dintre „vechii europeni” (pre-Indo-europenii din sud-estul european) și indo-europenii sunt esențiale și perfect depistabile prin analiza arheologică...

Expansiunea indo-europeană este văzută de Marija Gimbutas, spre deosebire de cea arheologică, în două valuri: (a) valul I — 4400-4200...

REVISTA STRĂINĂ

IMBINAREA DE ELEMENTE FANTASTICE cu elemente reale și paradoxuri abstracții plasează în mână „Maestro Danilov” al sovietului Vladimir Orlov...

POPORUL ISLANDEZ nu ar fi supraviețuit fără literatura sa, spune într-un recent interviu Halldor Laxness...

IN VIRSTA acum de numai 35 de ani, scriitorul italian Angelo Gaccone este autorul unei bogate bibliografii...

apariția în librării a volumului I al romanului Moromeții de Marin Preda în limba franceză...

„MOROMETII” ÎN LIMBA FRANCEZĂ

exagerată din devoțiune față de textul original, dar volumului francez tonalitatea cerută de acest mare roman românesc...

lele etc. care nu au decit echivalente orășenești în limba franceză. La fel poșon care exprimă alt înfrângerea în spulii românești...

Andreea Dobrescu-Warodin

MARIA GIACOBBE

neclintit precum o Insulă stincoasă zace în același punct de săpămâni

Ca o văduvă îndoliată el își păzește ouăle ucigătoare

cu cili lor sensibili mișcările pe sub apă în imediata apropiere a portului

Mă-ntreb cînd am fi putut visa să vorbim firesc despre Computerele Geiger...

DOUĂ CĂRȚI POSTALE DIN NICARAGUA

La primele licăriri ale zorilor păsările din Jalapa trezindu-se în frunzișul tremurător

Însoțind coșcii cîntători al căror cor polifonic nu se oprea noaptea întreagă

primul zgomot al motoarelor și sunetul surd al potcoavelor pot fi auzite pe străzile umede

Licăriri stelelor prin erpășturile acoperișului și ralele de mitralieră

ne-au fînt trefli Focuri mari ardeau risipite în munții din Honduras

„miriște de toamnă în flăcări împușcări întimplătoare Alarmă falsă”

spuneau el în baraca plină de fum în timp ce cu ouă jumări și o furturie de fasole ne dădeau primul suc de ștefci al zilei

Paznicul de noapte de la joagă s-a uitat la cer în timp ce-și așternea pațul pe o stivă de lemne

În mica piață cu copaci din fața bisericii veneau femele aducînd buchete de crini albi și hibiscuși.

Noua așezare

Pe virful dealului mica școală cu pupirele încă mirosînd a pădure

În jur pe celelalte dealuri casele încă nefirmate dar locuite

În micile curți care sînt bucuria și veranda caselor găini, copii și femei

Și bărbaji cu puștile pe umăr și cu mini puternice de culoarea pămîntului

Între noi și cer în fundal dar aproape munții

Între plantația de cafea și muntii un timp de mine

Dincolo de cîmpul de mine Agrosorul.

Puerto Corinto

Vintul fierbinte care poate că aduce cu el ploile rostogolește pe chei vălătuți de resturi de bumbac

În uriașele magazii stive și stive de baloturi așteaptă îmbarcarea de mult așteptată.

Sirinele în ele sînt munca de ani de zile și visurile unui popor întreg

Cîteva nave negustorești se leagăna înalte și goale pe apele prăfoase ale portului

Departa pe linia verde-albastră a orizontului un vas de război inamic

REFERINDU-SE LA SITUAȚIA LITERARII pentru copiii din Angola, scriitorul angolez Gabriel Atunes spune: „În țara noastră există numai trei autori care scriu pentru copii...”

CONTINUINDU-L PE KAREL ČAPEK, scriitorul ceh de geniu, autor printre altele al celebrilor lucrări s.f. Războiul cu salamandrele...

În românește de Irina Horea

SPORT

Vraja care nu se pierde

în atenția Stelei, care a pierdut înfrîngerea de la Tokio cu River Plata: o zicală engleză eșă nu atrage respectul...

SPORT

Vraja care nu se pierde

rafe-n pom și înieți banii sub chelle ca să nu vă plouă-n găurile din creier. Ar trebui să-nvățați că n-ai ce căuta în public numai cu doi jucători...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redacția șef: Nicolae Dan Frunteleț, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zănescu (secretar responsabil de redacție)

REDAȚIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘINTEII